

การใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรของครูอาจารย์
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวภาวิตา หาญวัฒนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๐

ISBN 974-567-709-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012640

๓1029838X

A STUDY ON UTILIZATION OF SECONDARY SCHOOL CURRICULUM DOCUMENT
AND SUPPLEMENTS OF THE TEACHERS IN THE SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF
THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss Pavita Hanwatanakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Education Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-709-4

ผลการวิจัย

๑. ปริมาณเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่มีเพียงพอ ได้แก่ หนังสือเรียน แผนการสอน คู่มือครู คู่มือรายวิชา
๒. ครูอาจารย์ได้ใช้เอกสารต่อไปนี้เป็นประจำ ได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือรายวิชา คู่มือครู แผนการสอน โครงการสอน
๓. ครูอาจารย์คิดว่าเอกสารต่อไปนี้จำเป็นสำหรับการสอน คือ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด แผนการสอน คู่มือครู คู่มือรายวิชา โครงการสอน ระเบียบและคู่มือการประเมินผล
๔. หนังสือและคู่มือต่าง ๆ ที่มีประโยชน์มากต่อการสอนของครูอาจารย์ ได้แก่ คู่มือครู แบบฝึกหัด คู่มือรายวิชา หนังสือเรียน หนังสือเสริมประสบการณ์ แผนการสอน โครงการสอน
๕. ประเภทเอกสารที่ครูอาจารย์ใช้มากเรียงลำดับดังนี้ หนังสือเรียน คู่มือครู คู่มือรายวิชา แผนการสอน แบบฝึกหัด โครงการสอน คู่มือหลักสูตร
๖. เอกสารที่ครูอาจารย์ต้องการให้จัดบริการไว้ให้เพียงพอ ได้แก่ คู่มือครู คู่มือรายวิชา แบบฝึกหัด หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือเรียน ระเบียบและคู่มือการประเมินผล
๗. การมีส่วนจัดทำเอกสารประกอบการเรียนการสอน ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการจัดทำเอกสารเพื่อช่วยให้การสอนได้ผลดียิ่งขึ้น และคิดว่าควรจัดทำเอกสารต่อไปนี้คือ โครงการสอน แผนการสอน และ แบบฝึกหัด
๘. การทดสอบความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยใช้ χ^2 พบว่า ผู้สอนในหมวดวิชาที่แตกต่างกันมีลักษณะการใช้เอกสารต่างกัน ๑๑ รายการ ผู้มีประสบการณ์ในการสอนแตกต่างกันมีลักษณะการใช้เอกสารแตกต่างกัน ๕ รายการ ผู้มีวุฒิแตกต่างกันมีลักษณะการใช้เอกสารแตกต่างกัน ๔ รายการ ทั้งนี้ได้พิจารณาความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ และ ๐.๐๕
๙. ครูอาจารย์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับสภาพการใช้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรว่า ในปัจจุบันครูอาจารย์ส่วนใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาไม่ศึกษาหลักสูตร และ การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนประสบความสำเร็จน้อยมาก

จากการศึกษาความคิดเห็น ครูอาจารย์คิดว่าสภาพการทำงานในปัจจุบันยังขาดการค้นคิด และวิเคราะห์หาแนวทางที่เหมาะสมในการนำหลักสูตรไปใช้ นักเรียนพัฒนาความรับ

ผิดชอบของตนเองน้อยมากเนื่องมาจากการวัดผลที่จัดทำได้ไม่เหมาะสม ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับหลักสูตรที่จะช่วยแก้ปัญหาได้ในโรงเรียน ผู้เรียนและผู้ปกครองนักเรียนยังคงมีค่านิยมในเรื่องการศึกษาต่อมากกว่าการศึกษาหาความรู้อย่างแท้จริง โรงเรียนไม่พร้อมในเรื่องเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ และ สถานที่ นอกจากนี้สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ อาจเนื่องมาจากตัวครูอาจารย์เองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำไปใช้ยังไม่ชัดเจนดีพอ และยังคงยึดมั่นในวิธีสอนแบบเดิม

แนวทางในการแก้ปัญหา ครูอาจารย์มีความคิดว่าการได้รับการอบรมและเข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดผลดีต่อการใช้หลักสูตร มีความเชื่อว่าการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและการนำไปใช้ให้กระจ่างชัดมากกว่าที่เป็นอยู่จะช่วยให้ทำงานได้ผลดียิ่งขึ้น ครูอาจารย์ต้องการความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ต้องการงานอย่างมีส่วนร่วมร่วมกับเพื่อนร่วมงานและรับผิดชอบเป็นคณะ และต้องการเทคนิควิธีสอนที่สามารถพัฒนาให้คนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหากิจกรรมที่ครูอาจารย์เสนอแนะได้แก่ (๑) การจัดสัมมนา เรื่องปัญหาและการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละหมวดวิชาในระดับมัธยมศึกษา (๒) การจัดอบรม เรื่อง เทคนิควิธีสอนแก่ครูอาจารย์ในระดับกลุ่มโรงเรียน (๓) การปรับปรุงระบบบริหารงานวิชาการในโรงเรียนและการจัดบริการต่าง ๆ ในโรงเรียน (๔) การปรับปรุงงานด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรทั้งในด้านการจัดทำและการใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title A Study on Utilization of Secondary School Curriculum Document and Supplements of the Teachers in the Secondary Schools Under the Jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis.

Name Miss Pavita Hanwatanakul

Thesis Advisor Mr. Swat Chongkol

Department Educational Administration

Academic Year 1986

ABSTRACT

Purposes :

1. To study the situation of the utilization of school curriculum documents and supplements of the teachers in the secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis.
2. To study problems related the utilization of school curriculum documents and supplements of the teachers in the secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis.

Procedures :

The samples of this study were statistically randomized teachers teaching in eight departments in 16 sample schools : Foreign Languages, Sciences, Social Studies, Thai, Mathematics, Physical Education, Art Education, and Career Education in secondary schools under the jurisdiction of Department of General Education in Bangkok Metropolis. The number was 386 teachers. Data were gathered from 16 schools through a set of questionnaire. Of the total questionnaire sent out, 359 copies or 93 per cent were completed and returned. Data were analysed by percentage and chi-square.

Findings :

1. The secondary school curriculum documents and supplements which were considered as sufficient were text books, lesson plans, instructional manuals, teachers' manual, subject manuals.

2. Teachers regularly used text books, work books, subject manuals, teachers' manuals, lesson plans, instructional manuals.

3. Teachers thought that text books, work books, lesson plans, teachers' manuals, subject manuals, instructional manuals, and manuals on regulations and evaluation were necessary for teaching.

4. Books and manuals regarded as very useful to teaching were teachers' manuals, work books, subject manuals, text books, supplementary readings, lesson plans, and instructional manuals.

5. The first seven order of priority considered as popularly used documents were text books, teachers' manuals, subject manuals, lesson plans, work books, instructional manuals, and curriculum guides.

6. The documents considered as most needed by teachers were teachers' manuals, subject manuals, supplementary readings, text books, and manuals on regulations and evaluation.

7. The first three order of priority regarded as useful and teachers should be allowed to participate in preparing them were instructional manuals, lesson plans, and work books.

8. The results from the statistical analysed in term of correlations test by chi-square showed the differences in selecting books or manuals for teaching among teachers from various: (a) teachers from different department chose different - 11 items ; (b) teachers with different professional experiences - 5 items ; (c) teachers with different educational back ground - 4 items. The statistical significant differences were at 0.05 and 0.01.

9. Problems and causes of the problems: the teachers gave their opinions about the problems and the causes relating to conditions of utilization of secondary school curriculum documents and supplements that nowadays most teachers did not study curriculum ; and curriculum implementation was therefore not successful.

According to the opinions, teachers thought that one of the causes was due to the lack of investigation of seeking and analysis to find proper solution. They pointed out that students slightly developed their responsibility owing to the improper process of evaluation. In schools, there was shortage of resource persons who clearly understood the curriculum to help them solving the problems, in addition to the insufficiency of materials and teaching aids. Students and parents still highly valued further education more than education for the sake of knowledge seeking. Besides, teachers themselves might probably be the causes of such problems since they did not understand the curriculum and curriculum implementation clearly enough ; which would be the reason why most of them stuck to the old instructional styles.

Teachers proposed how to solve problems that in service training and workshop were the efficient measures useful for improving curriculum implementation in schools. They believed that their clearer understanding of curriculum and its implementation could help them work better. Most teachers preferred atmosphere of working freedom, as well as participative management and team building. They also wanted to know instructional techniques conducive to develop students rational thinking

The suggestion of activities choosing concerning the mentioned problems namely (1) seminars on the causes and the solutions for each subject departments in secondary schools ; (2) training of teaching techniques for teachers in school groups ; (3) improvement of academic affairs administration should be reorganized ; and (4) improvement of preparation, utilization, and maintenance of instructional aids should be developed with a view to reinforce qualitative instructional standard.

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความกรุณาอย่างมากจาก อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ทั้งในด้านการวางแผนการทำวิจัยในเวลาอันจำกัด ความรู้ในหลักการ และได้ชี้แนะข้อควรปรับปรุง ศิษย์กราบขอบพระคุณ "ครู" ด้วยความซาบซึ้ง

ขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สังัด อุทรานันท์ และอาจารย์ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช ที่ได้ให้ข้อสังเกต หลักวิชา และการเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือวิจัย

ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ได้กรุณาอย่างดียิ่ง นอกจากจะได้ช่วย ตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหาแล้ว ยังได้ซักถามพูดคุยซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจในงานพัฒนาหลักสูตรมากขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ นับเป็นความโชคดีที่ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ประทับใจ

ขอบพระคุณ อาจารย์ฉวีวรรณ หงสประภาส และคณะ ที่ได้กรุณาทำแบบทดลองนำร่องในครั้งแรก และขอบพระคุณครูอาจารย์กลุ่มทดลองนำร่องก่อนการใช้ แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ขอบคุณ คุณอัมพวัน ศรีสุข และ คุณสมถวิล แผลมสัก ที่ได้ช่วยให้เข้าใจ ในหลักสถิติการวิจัย การเตรียมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และเป็นเพื่อนที่ปรึกษาตลอดมา ขอบคุณ คุณสุภา คงแนวดี คุณสุวรรณ กิตติเนาวรัตน์ และ คุณมงคลชัย คณาจันทร์ ที่เอื้อเฟื้อและช่วยให้งานพิมพ์เป็นไปตามกำหนด

ขอบคุณเพื่อน พี่ และน้อง ๆ ร่วมสถาบันที่เป็นแรงใจ ห่วงใย และมีส่วนช่วยเหลือในงานวิจัยครั้งนี้

และ ขอบพระคุณอีกหลาย ๆ ท่านที่ได้ช่วยให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปด้วยดี ซึ่งมีอาจกล่าวนามได้หมด ณ ที่นี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ญ
รายการตารางประกอบ.....	ฉ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๖
ขอบเขตของการวิจัย.....	๖
ประโยชน์ของการวิจัย.....	๖
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
วิธีดำเนินการวิจัย.....	๘
การเสนอผลการวิจัย.....	๑๐
๒ หลักการ แนวคิด บทวิเคราะห์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๑
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	๑๑
ความหมายของหลักสูตร.....	๒๓
องค์ประกอบของหลักสูตร.....	๒๔
เอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตร.....	๓๙
บทบาทของบุคลากรทางการศึกษา.....	๔๒
การนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	๔๗
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๑

บทที่

หน้า

๓	วิธีดำเนินการวิจัย.....	๕๖
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๕๖
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	๕๖
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๕๗
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	๕๘
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๖๐
	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	๖๓
๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๖๔
	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	๖๕
	สภาพการใช้ เอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตร.....	๖๗
	ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามกับลักษณะการใช้เอกสาร และเอกสารประกอบหลักสูตร.....	๘๔
	สภาพและปัญหาการใช้ เอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตร.....	๑๐๑
๕	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	๑๑๗
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๑๑๗
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	๑๑๗
	สรุปผลการวิจัย.....	๑๑๘
	อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	๑๒๓
	ข้อเสนอแนะ.....	๑๓๗

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	แสดงจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปและ เก็บรวบรวมได้ จำแนกเป็นหมวดวิชา.....	๖๒
๒	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะ เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์ในการสอน หน้าที่ ระดับชั้นที่สอน หมวดวิชา.....	๖๕
๓	แสดงสภาพการใช้เอกสารในด้านปริมาณเอกสารที่มี ลักษณะการใช้ และ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้ เอกสารกับการสอน.....	๖๘
๔	แสดงความคิดเห็นใน เรื่องประโยชน์ของเอกสาร ต่อการสอน.....	๗๐
๕	แสดงการจัดอันดับประ เภทเอกสารที่ครูอาจารย์ เลือกใช้มาก.....	๗๑
๖	แสดงความต้องการให้จัดบริการให้เพียงพอ.....	๗๒
๗	แสดงการจัดอันดับการ เลือกใช้ เอกสารประกอบการศึกษา โครงสร้าง และจุดประสงค์การ เรียนรู้.....	๗๓
๘	แสดงการจัดอันดับการ เลือกใช้ เอกสารเมื่อต้องการวัดผลการ เรียน การสอน.....	๗๔
๙	แสดงการจัดอันดับการ เลือกใช้ เอกสารประกอบการ เขียน แผนการสอน หรือบันทึกการสอน.....	๗๕
๑๐	แสดงการจัดอันดับการ เลือกใช้ เอกสารประกอบการสอน ในชั้น เรียน.....	๗๖
๑๑	แสดงสภาพการใช้หนังสือ เรียนของครูอาจารย์.....	๗๗
๑๒	แสดงลักษณะของคู่มือรายวิชาที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน.....	๗๘

ตารางที่

ฉ

หน้า

๑๓	แสดงสภาพการใช้ โครงการสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน...	๗๔
๑๔	แสดงความคิดเห็นในเรื่องการมีส่วนจัดทำเอกสารประกอบการจัดการเรียนการสอน.....	๘๑
๑๕	แสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ของครูอาจารย์เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารประกอบการสอน.....	๘๓
๑๖	แสดงลักษณะการใช้เอกสารจำแนกตาม เพศ อายุ และหน้าที่.....	๘๕
๑๗	แสดงลักษณะการใช้เอกสารจำแนกตาม วุฒิ ประสบการณ์ และระดับชั้นที่สอน.....	๘๙
๑๘	แสดงลักษณะการใช้เอกสารจำแนกตามหมวดวิชา.....	๙๕
๑๙	แสดงการจัดบริการ เอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตรในโรงเรียน.....	๑๐๑
๒๐	แสดงลักษณะการจัดบริการส่งเสริมการใช้เอกสารประกอบการจัดการเรียนการสอน.....	๑๐๒
๒๑	แสดงลักษณะการจัดบริการและส่งเสริมการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน.....	๑๐๓
๒๒	แสดงการจัดอันดับความสำคัญของบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน.....	๑๐๔
๒๓	แสดงความคิดเห็นของครูอาจารย์ในเรื่องการปฏิบัติงานของผู้มีหน้าที่นี้ เทศการศึกษาในโรงเรียน.....	๑๐๕
๒๔	ความคิดเห็นของครูอาจารย์ในเรื่องแนวทางการส่งเสริมให้ผู้สอนในแต่ละหมวดวิชาสามารถปฏิบัติงานได้ผลดียิ่งขึ้น.....	๑๐๖
๒๕	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตรของครูอาจารย์ในปัจจุบัน	๑๐๙

ตารางที่

หน้า

๒๖	แสดงความคิดเห็นของครูอาจารย์ต่อการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน การใช้หลักสูตรได้ผลยิ่งขึ้น.....	๑๑๑
๒๗	แสดงความรู้สึกรักของครูอาจารย์ต่อการนำหลักสูตรไปใช้ ในปัจจุบัน...	๑๑๓
๒๘	แสดงถึงสาเหตุของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ของครูอาจารย์.....	๑๑๔
๒๙	ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการเลือกจัดกิจกรรมที่สอดคล้อง กับสภาพปัญหา.....	๑๑๕

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย